

Ztracená paměť?

Místa nacistické nucené práce v České republice

Pracovní list k výstavě

Hodonín

Již v roce 1927 proběhla na základě zákona o registraci potulných osob evidence Romů na území ČSR. Roku 1940 byly zřízeny dva kárné pracovní tábory — v Čechách v Letech u Písku, na Moravě v Hodoníně u Kunštátu. Do roku 1942 tvořili Romové v hodonínském táboře jen 10–20 % vězňů. Po vydání protektorátního výnosu „o potírání cikánského zlořádu“ se však tlak na Romy vystupňoval a začali být hromadně zatýkáni. Tábor se oficiálně přejmenoval na „cikánský“ a neromové byli propuštěni. Kapacita tábora umožňovala pojmout 200, v létě 300 lidí. Prošlo jím 1 396 osob, z nichž 207 na následky uvěznění zahynulo.

Do Hodonína byly posílány celé romské rodiny. Všichni vězni včetně dětí museli pracovat 8–10 hodin denně, ať už v táboře, nebo jako kopáči a lamači kamene na stavbě nové silnice z Plzně do Moravské Ostravy v úseku Štěpánov nad Svratkou — Rozseč nad Kunštátem. Katastrofální hygienické podmínky a nedostatečné stravování byly příčinou častých onemocnění. Na přelomu roku 1942–43 v táboře propukla epidemie břišního tyfu, na nějž mnoho vězňů zemřelo. Osudnými se vězňům staly rovněž transporty do Osvětimi, provedené z rozhodnutí protektorátní vlády na základě říšského nařízení.

Pan I. se narodil do romské rodiny. Jeho otec se živil jako brusič a opravář deštníků a rodina kočovala. Roku 1938 se usadili v maringotce v Kunštátu, odkud je v září 1942 odvezli do tábora v Hodoníně. Panu I. se podařilo uprchnout a zbytek války strávil s příbuznými na Moravě. Z jeho rodiny nikdo nepřežil.

„Většinou byl hlad a hlad a hlad. Ze začátku ty první měsíce, první, druhé, tak ani tak ne, třetí taky tak ne, ale potom, potom přišel hlad, přišly nemoce, začala chřipka, začala infekce, začali lidi umírat...

No tak první, tak to byla podvýživa za prvé. To byla strava potom, ke konci to bylo nepříjemná. Práce těžká, muselo se dělat, chlapi a tuhleto ve skále tohleto, od rána do večera se dělalo, že jo, no, za těch těžkých, ať pršelo nebo nepršelo, jím to bylo jedno těm četníkům. Sice, když tam byly služby tam ty četníci ty staří, tak to bylo jaksi, že si odpočívali lidi v tom lomě, mohl si sednout a mohl tam na tý silnici bejt. Ale tam ti mladí, ti, ti byli takový dost přísný.

No oni se s náma nebavili, no tak tuhleto moc ne, ale oni se nebavili moc normálně, ne tak. Udržovali takovou jaksi přísnost jaksi takovou, odstup víte, od toho jak řeknu, kdyby ty lidi byli nakažený morem nebo já nevím něčím takovým. No prostě lidi, kteří neměli vůbec abych tak řekl žádnou cenu, který byli bezcenný úplně.“

Rozhovor s panem J. I. pro Živou paměť s Janou Horváthovou a Michalem Schusterem, 7.2.2006

Náměty k další práci:

V Hodoníně u Kunštátu působili čeští četníci. Jak byste popsali jejich vztah k vězněným Romům podle uvedené vzpomínky?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....